

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра історії, теорії мистецтв та виконавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
Завдання і навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

Гаврилюк С. В.
_____ 2015 р.

ЕСТРАДНИЙ АНСАМБЛЕВИЙ ПРАКТИКУМ

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму: 6.020204 «Музичне мистецтво»

на базі ОС «Молодший спеціаліст»

Робоча програма вибіркової і навчальної дисципліни**«Естрадний ансамблевий практикум»**

для студентів за галуззю знань 0202 «Мистецтво», напрямом 6.020204 «Музичне мистецтво» на основі ОС «Молодший спеціаліст».

«1» жовтня 2015 р. – 13 с.

Розробник: народний артист України, професор Чепелюк В. А.

Рецензент: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Драганчук В. М.

Робоча програма навчальної дисципліни**затверджена на засіданні кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства**

протокол № 2 від 18. 09 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Чепелюк В. А.)

Робоча програма навчальної дисципліни**схвалена науково-методичною комісією Інституту мистецтв**

протокол № 2 від 14. 10 2015 р.

Голова науково-методичної комісії Інституту мистецтв _____ (Шиманський П.Й.)

Робоча програма навчальної дисципліни**схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 3 від 18. 11 . 2015 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 9,5	0202 «Мистецтво»	Вибіркова
Модулів: 8	6.020204 «Музичне мистецтво», спеціалізація «Естрадний спів»	Роки підготовки: 1–2
Змістових модулів: 4		Семестри: 1–4
ІНДЗ: немає		Лабораторні заняття: 62 год.
Загальна кількість годин: 285		Індивідуальні заняття: 58 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних: 2 год. самостійної роботи: 2,5 год. консультацій: 0,3 год.	«Бакалавр» на базі ОС «Молодший спеціаліст»	Самостійна робота: 147 год.
		Консультації: 18 год.
		Форми контролю: диф. заліки – 1, 2, 3, 4 семестри

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Естрадний ансамблевий практикум» є різнобічне виховання особистості майбутнього співака, практична підготовка студентів до естрадного ансамблевого співу та основ ансамблевого диригування, озброєння їх основними знаннями про будову голосового апарата і особливості його функціонування, формування необхідних вокальних навичок й умінь, опанування жанрово-стильових особливостей виконання творів різних епох, напрямів ансамблевого репертуару.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розуміння механізмів співацького процесу у естрадному ансамблевому виконанні;
- формування критеріїв якості співу і співацької майстерності;
- розвиток активного вокального слуху;
- розвиток ансамблевого чуття та вміння будувати ансамблевий спів;
- формування та удосконалення вокально-технічних та художньо-виразових навичок, домагання свідомого володіння голосом у сольному та вокальному виконанні.

3.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості кантиленного співу у естрадному ансамблевому виконавстві;
- закономірності та засоби виконання естрадних ансамблевих творів;
- особливості роботи резонаторів, організацію співочого дихання у естрадному ансамблевому співі, опори звуку;

вміти:

- виконувати твори різних стилів і жанрів;
- володіти рівністю звучання голосу на різних ділянках діапазону;
- удосконалювати дикцію та артикуляцію;
- володіти навичками ансамблевого співу.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Початковий етап формування співацьких і диригентських вокальних навичок

Тема 1. Формування фонетичного слуху та вокальних уявлень про акустично повноцінне звучання співацького голосу. Засвоєння співацької постави, формування співацької установки.

Тема 2. Зміст теми передбачає володіння технічними засобами диригування, вивчення основних прийомів (вступи, заняття, паузи, фермати) диригування простих розмірів у різних штрихах і темпах, диференціація рук; диригування творів нескладної фактури у гармонічному викладі; найпростіші види поліфонії.

Виконання на фортепіано напам'ять партитури твору а cappella, що вивчається в даному семестрі. Виконання хорових партій сольфеджуванням та зі словами. Колоквіум передбачає ознайомлення з творчістю композиторів твори яких вивчаються, а також вивчення 20 тем хорових творів М. Леонтовича.

Орієнтовні приклади програм:

Варіант 1: українська народна пісня в обр. Г.Верьовки „Ой літає соколونько”

Варіант 2: муз. і сл. І Воробкевича „Вечір”

Варіант 3: українська народна пісня в обр. М.Леонтовича „Ой піду я лугом”

Варіант 4: С.Танєєв сл. А.Фета „Серенада”

Варіант 5: М.Леонтович „Пряля”

Варіант 6: Б.Фільц „Зацвіла в долині”

Змістовий модуль 2.

Розвиток основних співацьких сольних та ансамблевих навичок

Тема 3. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на середній ділянці діапазону. Робота над вірним співацьким звукоутворенням на центральній ділянці діапазону.

Тема 4. Поглиблення знань та вдосконалення навичок диригування. Диригування в розмірах 6/8, 6/4 за шестидольною та двохдольною схемами. Самостійна роль лівої руки в показі нюансів, витриманих звуків, вступів різних голосів, диригування творів зі складними ритмічними особливостями; елементами фактури. Показ зміни темпів (tempo mosso, più mosso) прийоми виконання різних видів формат. Навики роботи з камертоном.

Виконання на фортепіано напам'ять партитури твору а cappella, що вивчається в даному семестрі. Виконання хорових партій сольфеджуванням та зі словами. Колоквіум передбачає ознайомлення з творчістю композиторів твори яких вивчаються, а також вивчення 20 тем хорових творів М. Леонтовича.

Варіант 1: муз. Л.Людіча „Лесное озеро”.

Варіант 2: Г.Гладкий обр. М.Леонтовича „Зоре моя вечірня”

Варіант 3: М. Лисенко, хор „Ой надіну черевики” з опери „Чорноморці”

Варіант 4: Є.Козак „То не птиця, то не горлиця”

Варіант 5: П.Ніщинський „Вечорниці” №2 „Добрий вечір, пані-матко”

Варіант 6: українська народна пісня в обр. Ф.Колесси „В гаю зелененьким”

Змістовий модуль 3.
**Розвиток свідомих вокальних
 сольних та ансамблевих уявлень**

Тема 5. Удосконалення співацького дихання. Формування навички високої співочої позиції.

Тема 6. Поглиблення знань та вдосконалення навичок диригування, здобутих у попередніх семестрах. Диригування в складних непарних розмірах, розміру 3_2 в різних темпових і динамічних показниках. Подрібнення основної метричної долі в повільних темпах. Диригування в дуже швидких темпах (presto, vivo). Прийоми диригування в поліфонічних фактурах. Ознайомлення з творами крупних форм, сцен і жанрів з опери, кантати, чи ораторії. Твори з перемінними розмірами. Навики роботи з камертоном.

Виконання на фортепіано напам'ять партитури твору а cappella, що вивчається в даному семестрі. Виконання хорових партій сольфеджуванням та зі словами. Колоквіум передбачає ознайомлення з творчістю композиторів твори яких вивчаються, а також вивчення 20 тем хорових творів М. Леонтовича.

Варіант 1: муз. Л.Людіча „Лесное озеро”.

Варіант 2: Г.Гладкий обр. М.Леонтовича „Зоре моя вечірня”

Варіант 3: М. Лисенко, хор „Ой надіну черевики” з опери „Чорноморці”

Змістовий модуль 4.
**Формування вокального слуху і співацьких
 та диригентських ансамблевих навичок**

Тема 7. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на всіх ділянках діапазону. Поступове розширення співацького діапазону.

Тема 8. Поглиблення знань та вдосконалення навичок диригування, здобутих у попередніх семестрах. Диригування в складних непарних розмірах, розміру 3_2 в різних темпових і динамічних показниках. Подрібнення основної метричної долі в повільних темпах. Диригування в дуже швидких темпах (presto, vivo). Прийоми диригування в поліфонічних фактурах. Ознайомлення з творами крупних форм, сцен і жанрів з опери, кантати, чи ораторії. Твори з перемінними розмірами. Навики роботи з камертоном.

Виконання на фортепіано напам'ять партитури твору а cappella, що вивчається в даному семестрі. Виконання хорових партій сольфеджуванням та зі словами. Колоквіум передбачає ознайомлення з творчістю композиторів твори яких вивчаються, а також вивчення 20 тем хорових творів М. Леонтовича.

Варіант 1: С.Танєєв сл. А.Фета „Серенада”

Варіант 2: М.Леонтович „Пряля”

Варіант 3: Б.Фільц „Зацвіла в долині”

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лабор.	Індив.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Початковий етап формування вокальних сольних та ансамблевих навичок						
Тема 1. Формування фонетичного слуху та вокальних уявлень про акустично повноцінне звучання співацького голосу. Засвоєння співацької постави, формування співацької установки.	37	8	8	3	16	2
Тема 2. Диригування хорових творів. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	38	10	8	3	15	2
Разом за змістовим модулем 1	75	18	16	6	31	4
Змістовий модуль 2.						
Розвиток основних співацьких сольних та ансамблевих навичок						
Тема 3. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на середній ділянці діапазону. Робота над вірним співацьким звукоутворенням на центральній ділянці діапазону.	30	8	8	2	10	2
Тема 4. . Диригування хорових творів. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	30	8	8	2	10	2
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16	4	20	4
Змістовий модуль 3.						
Розвиток свідомих вокальних сольних та ансамблевих уявлень						
Тема 5. Удосконалення співацького дихання. Формування навички високої співочої позиції.	36	6	6	2	20	2
Тема 6. . Диригування хорових творів. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	39	8	8	2	19	2
Разом за змістовим модулем 3	75	14	14	4	39	4
Змістовий модуль 4.						
Формування вокального слуху і співацьких сольних та ансамблевих навичок						
Тема 7. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на всіх ділянках діапазону. Поступове розширення співацького діапазону	36	6	6	2	20	2
Тема 8. . Диригування хорових творів. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	39	8	6	2	21	2
Разом за змістовим модулем 4	75	14	12	4	41	4
Усього годин	285	62	58	18	131	16*

* Проводяться за графіком в позаурочний час за рахунок годин самостійної роботи.

5. Методи навчання

З метою формування професійних компетенцій поряд з традиційними методами вокальної педагогіки (вправляння, вокалізація, сольфеджування, інтерпретація, імпровізація) широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, моделювання видів вокальної діяльності, стимулювання художнього навчання, пролонгований художньо-виконавський тренінг, художньо-психологічна підтримка, регуляція вольових зусиль, активізація вокально-виконавської діяльності тощо.

6. Форма підсумкового контролю успішності навчання – диф. заліки

Протягом семестру студент вивчає і представляє на модульних контрольних роботах (заліку):

- ансамблеве виконання – ансамблеве диригування двох творів.

Орієнтовний список творів для ансамблевого виконання:

Твори а cappella

1. М.Леонтович, сл. В.Сосюри. „Льодолом”.
2. Д.Бортнянський. „Херувимська пісня”.
3. А.Лотті. „Miserere”.
4. Укр. нар. пісня в обр. В.Суржі „Чом, чом, чом, земле моя”.
5. С.Танєєв, сл. А.Фета „Серенада”.
6. Я.Степовий, сл. Т.Шевченка „Садок вишневий”.
7. Укр. нар. пісня в обр. М.Леонтовича „Зашуміла ліщинонька”
8. М.Леонтович. „Літні тони”
9. А.Ведель. „Блажен муж”
10. М.Речкунов, сл. А.Фета „Осінь”
11. М.Пархаладзе. „Озеро”
12. В.Тиможинський, сл. Лесі Українки „Моя одинокая зірка”
13. М.Вербицький. „Хваліте Господа з небес”
14. Укр. нар. пісня в обр. М.Леонтовичаю „Ой сивая зозуленька”
15. О.Львов. „Вечери Твоя тайня”

Твори із супроводом

1. С.Гулака-Артемівський. Арія Андрія з хором з опери „Запорожець за Дунаєм”
2. О.Олександров, сл. О.Количева „Поема про Україну”
3. Ф.Шуберт. Хор з месси G-Dur “Kyrie”.
4. А. Вівальді. „Gloria” I частина.
5. Й.Гайдн. „O Sanna in exelsis” з месси G-Dur
6. М.Глінка, сл. М.Кукольника „Попутна пісня”
7. Б.Сметана. Хор „Как же нам не веселиться” з опери „Продана наречена”
8. Л.Ревуцький, сл. Т.Шевченка „Ой чого ти почорніло”
9. Г.Гладкой, обр. Л.Ревуцького „Заповіт”
10. К.Данькевич. Хор „Чорний крук” з опери „Богдан Хмельницький”
11. Д.Бортнянський. „Славим тебе, весна”
12. О.Козловський. „Реквієм” I частина.
13. Дж.Каччіні „Ave Maria”
14. К.Проснак. „Море”

7. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне прослуховування, співбесіда, залік.
- методи самоконтролю: уміння самостійно розучувати твори програмного репертуару та проводити їх вокальний аналіз.

1. Розподіл балів, які отримують студенти

Перший семестр

Таблиця 3.1

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 1		Модуль 2	
Зміст. модуль 1		МКР 1	
T1	T2	60	100
20	20		

Другий семестр

Таблиця 3.2

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 3		Модуль 4	
Зміст. модуль 3		МКР 2	
T3	T4	60	100
20	20		

Третій семестр

Таблиця 3.3

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 5		Модуль 6	
Зміст. модуль 3		МКР 3	
T5	T6	60	100
20	20		

Четвертий семестр

Таблиця 3.4

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 7		Модуль 8	
Зміст. модуль 4		МКР 4	
T7	T8	60	100
20	20		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диф. заліку
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

Критерії поточного оцінювання

- 20–18 балів – студент володіє теоретичними знаннями про основні вокальні навички у межах програми, вміє використовувати набуті знання у співацькій діяльності на творах відповідної складності. Вміє аналізувати власний спів, визначати недоліки і свідомо їх усувати. На досить високому рівні володіє основами вокальної техніки, сформованими базовими вокальними навичками. Емоційно, творчо, виразно виконує вокальний твір, адекватно передаючи його художній образ;
- 17–15 балів – студент сприймає і інтерпретує вокальні образи досить повно, але має стандартне мислення, бракує власних висновків. Виявляє достатній рівень засвоєння музичного матеріалу, але при цьому не достатньо повно робить аналіз свого співу, допускає незначні помилки у виконанні вокальних творів, потребує допомоги викладача. Трапляються недоліки у формуванні вірного вокального звучання та відтворенні музичного образу;
- 14–12 балів – у своїй вокально-виконавській діяльності студент частково свідомо виконує завдання викладача. Його вокальні навички на задовільному рівні сформованості. Студент володіє основним музичним матеріалом на рівні епізодичності, виявляє здатність з допомогою викладача виконувати елементарні виконавські завдання; може відтворити художній образ вокального твору, але не завжди контролює свою вокальну надійність; має фрагментарні уявлення про роботу щодо формування основних вокальних навичок;
- 11–8 балів – студент здатний сприймати та відтворювати окремі фрагменти вокального твору, але знання музичного матеріалу на низькому рівні, набуті теоретичні знання не вміє використовувати у власній вокальній діяльності. Основні вокальні навичок не розвинуті;
- 7–1 бал – у студента сприйняття музичного образу на дуже низькому рівні, слабо сформоване художньо-естетичне мислення;
- 0 балів – завдання не представлено.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

- 60–54 бали – студент володіє теоретичними знаннями у межах програми, вміє використовувати набуті знання і практичні уміння у співацькій діяльності. Вміє аналізувати власний спів, визначати недоліки і свідомо їх усувати. На досить високому рівні володіє вокальною технікою, сформованими вокальними навичками. Емоційно, творчо, виразно виконує вокальний твір, адекватно передаючи його художній образ;
- 53–45 балів – студент сприймає і інтерпретує вокальні образи досить повно, але має стандартне мислення, бракує власних висновків. Виявляє достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, але при цьому не достатньо повно робить аналіз свого виконання, допускає незначні помилки у виконанні вокальних творів, потребує допомоги викладача. Трапляються недоліки у відтворенні музичного образу;
- 44–36 балів – студент здатний сприймати і відтворювати окремі фрагменти вокального твору на задовільному рівні, знайомий з мінімальним теоретичним матеріалом, але не використовує його у співі
- 35–18 балів – розвиток вокально-технічних навичок на низькому рівні. Виконавська інтерпретація не адекватна художньому образу твору;
- 17–1 бал – уміння, розвиток вокально-технічних навичок, уява художнього образу відсутні або на дуже низькому рівні;
- 0 балів – завдання не представлено.

Перевірка знань студентів **заочної форми навчання** передбачає виконання письмових індивідуальних завдань за темами змістових модулів. Оцінювання:

➤ <i>відмінно</i>	–	студент володіє теоретичними знаннями у межах програми, вміє використовувати набуті знання і практичні уміння у співацькій діяльності. Вміє аналізувати власний спів, визначати недоліки і свідомо їх усувати. На досить високому рівні володіє вокальною технікою, сформованими вокальними навичками. Емоційно, творчо, виразно виконує вокальний твір, адекватно передаючи його художній образ;
➤ <i>добре</i>	–	студент сприймає і інтерпретує вокальні образи досить повно, але має стандартне мислення, бракує власних висновків. Виявляє достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, але при цьому не достатньо повно робить аналіз свого виконання, допускає незначні помилки у виконанні вокальних творів, потребує допомоги викладача. Трапляються недоліки у відтворенні музичного образу;
➤ <i>задовільно</i>	–	студент здатний сприймати і відтворювати окремі фрагменти вокального твору на задовільному рівні, знайомий з мінімальним теоретичним матеріалом, але не використовує його у співі
➤ <i>незадовільно</i>	–	розвиток вокально-технічних навичок на низькому рівні, виконавська інтерпретація не адекватна художньому образу твору або завдання не представлене

9. Методичні матеріали

1. Адулов Н. А. Руководство по постановке певческого и разговорного голоса. Для дикторов, актеров, педагогов и др. / Николай Алексеевич Адулов. – Липецк, 1996. – 375 с.
2. Антонюк В.Г. Постановка голосу: навчальний посібник для студентів вищих муз. навч. закладів / Валентина Геніївна Антонюк. – К. : Українська ідея, 2000. – 68 с.
3. Апраксина О.А. Методика музикального виховання в общеобразовательной школе / О. А. Апраксина. – М. : Просвещение, 1982. – 221 с.
4. Арчажникова Л. Профессия – учитель музыки / Л. Арчажникова . – М. : Просвещение, 1984. – 107 с.
5. Аспелунд Д. С. Развитие певца и его голоса / Д.С. Аспелунд. – М.;Л.: Музгиз, 1952. – 191 с.
6. Базилюк Б. Орфоєпія в співі. Навчальний посібник – Л., 2001. – 135 с.
7. Варламов А. Полная школа пения / А. Варламов. – М. : Музгиз, 1953. – 110 с.
8. Вербов А. Техника постановки голоса / Александр Михайлович Вербов. – М. : Музгиз, 1961. – 51 с.
9. Вілінська І.Н. Вокалізи для середнього голосу з фортепіано / І.Н. Вілінська. – К. : Держ. вид-во. образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961. – 75 с.
10. Вокализы итальянских композиторов и учителей пения XVII – XVIII веков для среднего голоса и фортепиано. – Спб : Композитор, 2006. – 32 с.

10. Список джерел

1. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія / Валентина Геніївна Антонюк. – К.: Українська ідея, 2001. – 144с.
2. Антонюк В. Г. Формування української вокальної школи : історико-культурний аспект : дослідницька праця / Валентина Геніївна Антонюк . – К. : Українська ідея, 1999. – 24 с.
3. Антонюк В.Г. Традиції української вокальної школи. Микола Кондратюк : наукове дослідження / Валентина Геніївна Антонюк - К.: Українська ідея, 1998 .- 148с.
4. Антонюк В. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно-антропологічний аспект: наукове дослідження / Валентина Геніївна Антонюк.- К.: Українська ідея, 1999. – 24с.
5. Аспелунд Д. С. Основные вопросы вокально-речевой культуры / Д. Аспелунд. – М. : Музыка, 1983. – 128 с.
6. Багрунов В.П. «Альфа» и «омега» феномена Шаляпина / В.П.Багрунов // Мариинский театр № 5-6. – 1996.
7. Благовидова О.Н. Статьи и материалы к 100-летию со дня рождения / О.Н. Благовидова. – Одесса : Печатный дом, 2005. – 138 с.
8. Булатова О.С. Педагогический артистизм / О.С. Булатова. – М. : Академия, 2001. – 239 с.
9. Василенко Л.М. Взаємодія вокального і методичного компонентів у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музики : дис. канд. пед. наук : / Василенко Людмила Михайлівна. – К., 2003. – 211с.
10. Вопросы вокальной педагогики: вып. 2. – М.: Музыка, 1964. – 244 с.
11. Вопросы вокальной педагогики: вып. 3. – М.: Музыка, 1967. – 151 с.